

20.4.2009

Dnro 2810/4/07

Ratkaisija: Oikeusasiamies Riitta-Leena Paunio

Esittelijä: Vanhempi oikeusasiamiehensihteeri Aila Linnakangas

Kehitysvammalain ja muiden yleisten sosiaalipalvelulakien suhdetta palvelujen järjestämisessä tulisi täsmentää

1

KANTELU

Arvostelitte kirjeessänne Etelä-Suomen lääninhallituksen sosiaali- ja terveystieteiden osaston 6.6.2007 tekemiä päätöksiä, joissa lääninhallitus määräsi Lahden kaupungin sosiaalijohtajan 14.2.2007 ja 26.2.2007 hyväksymät erityishuolto-ohjelmat oikaistaviksi siten, että niihin sisällytettiin päivähoito, joka tuli päätöksen mukaan toteuttaa kehitysvammaisten erityishuollosta annetun lain (jäljempänä kehitysvammalain) mukaisena erityishuoltona ja täten maksuttomana. Toisessa päätöksessä lääninhallitus määräsi erityishuolto-ohjelmaan lisättäväksi myös tilapäishoidon, joka myös tuli päätöksen mukaan toteuttaa maksuttomana.

Mielestänne lääninhallituksen päätöksissä on omaksuttu virheellinen ja aikaisemmasta poikkeava tulkinta kehitysvammalain ja sen suhteesta muiden lakien nojalla saataviin palveluihin. Vaarana on mielestänne eriarvoisuus kehitysvammaisten ja muiden vammaisten palvelujen ja tukitoimien tuottamisessa.

Asian selvittämisellä on mielestänne yleistä merkitystä erilaisten käytäntöjen ja tulkintojen yhdistämiseksi. Mielestänne kehitysvammalain ja vammaispalvelulain säännökset tulisi yhtenäistää pikaisesti.

Kantelun väitteet

Kantelun mukaan lääninhallituksen päätöksissä tarkoitettujen henkilöiden tulisi saada tarvitsemansa palvelun kehitysvammalain 1 §:n mukaisesti muun lain nojalla eli päivähoitolain mukaisena palveluna, jolloin mielestänne tulee noudattaa sekä päivähoitolakia että asiakasmaksulain säännöksiä päivähoiton maksuista. Kuntouttavaa päivähoitoa ei ole määritelty sisällöllisesti kehitysvammalain mukaisissa päivähoitolaissa.

Kuntouttava päivähoito tuotetaan ns. normaaliryhmässä, johon vammaiset ovat integroituna. Tämä on ollut perusteltua, koska ko. vammaiset ovat kehitysvammaltaan lieviä (Downin syndrooma) eikä ole ollut myöskään perusteita sijoittaa heitä päivähoitolain mukaiseen erityisryhmään. Päiväkodissa on ryhmävastuu, joka tarpeen mukaan ja vakinaisen henkilöstön ohjauksessa avustaa ryhmässä olevia lapsia eri toiminnoissa. Päivähoidon tarve kyseisissä tapauksissa on perustunut myös vanhempien työssä käyntiin ja vanhemmat ovat hakeneet päivähoitopaikkaa normaalissa päivähoiton haussa. Päivähoitopaikan saamisen jälkeen vanhemmat ovat hakeneet muutosta lasten erityishuolto-ohjelmaan ja sen myötä vapautusta aiemmin määrätyistä päivähoitomaksusta.

Lääninhallitus katsoi, että lakien soveltamisessa tulee valita sellainen ratkaisu, joka on asiakkaan kannalta taloudellisesti edullisin. Tämän tulkinnan mukaan kehitysvammalain 2 §:ään voitaisiin sisällyttää laajasti ja määrittelemättä eri lakien mukaisia palveluja ja tukitoimenpiteitä.

Lääninhallituksen ratkaisut ovat aiheuttaneet sen, että Lahdessa kaikkien päivähoidon piirissä olevien kehitysvammaisten lasten vanhemmat ovat vaatineet erityishuolto-ohjelman tarkistamista siten, että siihen liitettäisiin mm. päivähoito kuntouttavana toimintana, jolloin tulkinta toisi ne kehitysvammaisten erityishuoltoon kuuluviksi ja sen myötä maksuttomiksi palveluiksi. Maksujen poistamista on vaadittu myös jälkikäteen päivähoidon jo päätyttyäkin.

Lääninhallitus on päätöksissään viitannut hallinto-oikeuden ratkaisuihin asiassa. Sosiaali- ja terveystieteiden lautakunnan tiedossa ei ole ratkaisuja, joihin lääninhallitus on viitannut. Sen sijaan lautakunnan tiedossa on eräs Kouvolan hallinto-oikeuden vuonna 2007 antama päätös, jolla hallinto-oikeus hylkäsi vanhemman valituksen päivähoitomaksun perimisestä. Hallinto-oikeus katsoi, että päivähoitoa ei ollut pidettävä pelkästään kuntoutuksellisenä, koska normaali lasten päivähoidosta annetun lain mukainen palvelu riitti.

Päivähoito on monissa kunnissa siirretty sosiaalitoimesta sivistystoimen alaisuuteen. Ongelmana tällöin on myös se, tuleeko sosiaalitoimen alaisen kehitysvammahuollon kustantaa päivähoito, jos sitä toteutetaan kehitysvammaisten erityishuoltona.

2

RATKAISU

2.1

Erityishuoltoa koskevat säännökset

Erityishuolto-ohjelma

Kehitysvammalain 1 §:n mukaan tässä laissa säädetään erityishuollon antamisesta henkilölle, joka ei muun lain nojalla voi saada tarvitsemiaan palveluja. Erityishuollon tarkoitus on säännöksen mukaan edistää tässä laissa tarkoitettun henkilön suoriutumista päivittäisistä toiminnoista, hänen ominnaisuuksista toimeentuloaan ja sopeutumistaan yhteiskuntaan sekä turvata hänen tarvitsemansa hoito ja muu huolenpito.

Kehitysvammalain 2 §:ssä on luettelo erityishuoltoon kuuluvista palveluista ja tukitoimista. Pykälän mukaan erityishuoltoon kuuluu mm. tarpeellinen ohjaus, kuntoutus sekä toiminnallinen valmennus. Pykälässä ei ole tarkemmin määritelty näiden sisältöä. Luettelo on esimerkinomainen.

Kehitysvammalain 34 §:n mukaan erityishuollon yksilölliseksi toteuttamiseksi tulee hyväksyä erityishuolto-ohjelma jokaista erityishuollon tarpeessa olevaa henkilöä varten. Kehitysvammaisten erityishuollosta annetun asetuksen 4 §:n mukaan erityishuolto-ohjelman tulee sisältää suunnitelma annettavasta erityishuollosta, sen toteuttamistavasta sekä siitä, milloin erityishuolto-ohjelma viimeistään otetaan tarkistettavaksi.

Kehitysvammalakia koskeneen hallituksen esityksen mukaan (HE 102/1976 vp s.14) veloitteella erityishuolto-ohjelman laatimiseksi haluttiin korostaa erityishuollon yksilöllisyyttä. Erityishuollon sisältö jätettiin hallituksen esityksen mukaan tarkoituksella avoimeksi.

Erityishuollon oikeudellinen luonne on tulkinnanvarainen. Oikeuskirjallisuudessa on katsottu, että kehitysvammalain 34 §:n säännös erityishuolto-ohjelman hyväksymisestä puoltaa sitä, että kehitysvammaisella olisi subjektiivinen oikeus saada erityishuoltoa. Toisaalta kehitysvammalain 35 §:n säännökset palveluasumisesta ja työtoiminnasta on kirjoitettu muotoon, joka viittaa siihen, että kehitysvammaisella ei olisi subjektiivista oikeutta juuri näihin palveluihin. Oikeuskirjallisuudessa onkin perusteltu sellaista kantaa, jonka mukaan kehitysvammaisella olisi subjektiivinen oikeus saada erityishuoltoa, mutta ei sen sijaan oikeutta saada jotakin siihen kuuluvaa palvelua (näin teoksessa Kaarlo Tuori ja Toomas Kotkas, Sosiaalioikeus, 2008, s. 273).

Kehitysvammalain toissijaisuus

Kehitysvammalaki on toissijainen verrattuna yleiseen sosiaali- ja terveydenhuollon lainsäädäntöön. Kehitysvammalaissa on omaksuttu normaaliusperiaate, jonka mukaan yleiset peruspalvelut ovat ensisijaisia ja erityishuollon palvelut vasta toissijaisia. Ne tulevat siis kyseeseen, jos henkilö ei saa riittäviä ja hänelle sopivia palveluja tai tukitoimia muun lain nojalla. Tämä periaate ilmenee hallituksen esityksestä, jossa todetaan seuraavaa.

Laissa tarkoitettua erityishuoltoa ehdotetaan annettavaksi henkilölle, jonka kehitys tai henkinen toiminta on estynyt tai häiriintynyt synnynnäisen tai kehitysiässä saadun sairauden, vian tai vamman vuoksi. Lakiehdotuksen tarkoittama erityishuolto olisi kaikilta osiltaan toissijaista yleisiin yhteiskunnallisiin palvelujärjestelmiin verrattuina. Siten aina tulisi ensisijaisesti pyrkiä käyttämään hyväksi esimerkiksi koulu- ja opetusviranomaisten järjestämiä tavallisia palveluksia, yleisiä terveydenhuoltopalveluksia, psykiatriset terveydenhuoltopalvelukset mukaan luettuina, sekä sosiaalihuollon, työvoimaviranomaisten ja muiden vastaavien viranomaisten tarjoamia normaalipalveluksia. Vasta kun näiden lisäksi erityispalvelut osoittautuisivat tarpeellisiksi, tulisi kysymykseen lakiehdotuksen tarkoittamien erityishuoltopalvelusten hyväksikäyttö (HE 102/1976 vp. s. 7).

Erityishuollon maksuttomuus

Kehitysvammalain 43 §:n mukaan erityishuollosta voidaan periä maksuja siten kuin sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetussa laissa säädetään (asiakasmaksulaki).

Asiakasmaksulain 4 §:n mukaan maksuttomia sosiaalipalveluja ovat kehitysvammaisten erityishuollosta annetussa laissa tarkoitettu erityishuolto ja lain 39 §:ssä tarkoitettu kuljetus. Kehitysvammaisen ylläpidosta voidaan kuitenkin periä maksua lukuun ottamatta alle 16-vuotiaalle annettavaa osittaista ylläpitoa ja lain 28 §:ssä tarkoitettua opetusta saavan lapsen osittaista ylläpitoa sen lukuvuoden loppuun, jolloin hän täyttää 16 vuotta.

Muutoksenhaku

Kuten edellä totesin, kehitysvammalain 34 §:n mukaan erityishuollon yksilölliseksi toteuttamiseksi erityishuollon johtoryhmän tai sen määräämissä rajoissa toimintayksikön vastaavan johtajan tulee hyväksyä *erityishuolto-ohjelma* jokaista erityishuollon tarpeessa olevaa henkilöä varten. Ohjelma,

joka on tarpeen mukaan tarkistettava, on, mahdollisuuksien mukaan, laadittava yhteistyössä asianomaisen henkilön itsensä ja hänen holhoojansa (edunvalvojansa) tai muun huoltajansa sekä sosiaalilautakunnan kanssa. Kunnan järjestämän erityishuollon osalta on sosiaalilautakunnan tehtävistä erityishuoltoa koskevissa asioissa soveltuvin osin voimassa, mitä erityishuollon johtoryhmästä on säädetty (14 §).

Lääninhallitus voi, milloin henkilö itse tai hänen holhoojansa tahi muu huoltajansa taikka sosiaalilautakunta katsoo, ettei erityishuolto-ohjelma ole tarkoituksenmukainen, määrätä ohjelmaa oikaistavaksi tarpeelliseksi katsomiltaan osin (36 §).

Kehitysvammalain 82 §:n 1 momentin mukaan muutosta lääninhallituksen päätökseen haetaan siinä järjestyksessä kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Tämän mukaan lääninhallituksen erityishuolto-ohjelmaa koskevasta päätöksestä valitetaan hallinto-oikeuteen ja sen päätöksestä korkeimpaan hallinto-oikeuteen.

Kehitysvammalain 82 §:n 2 momentin mukaan lääninhallituksen 36 §:n nojalla tekemään ratkaisuun ei saa kuitenkaan hakea muutosta valittamalla. Lääninhallituksen päätökseen, jolla se on määrännyt erityishuolto-ohjelmaa oikaistavaksi, ei siis saa hakea muutosta siltä osin kuin kysymys on erityishuolto-ohjelman tarkoituksenmukaisuudesta. Siltä osin kuin kysymys on erityishuolto-ohjelman oikeusharkinnasta, asiassa saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen asti.

Sen sijaan lääninhallituksen toimivaltaan ei kuulu päättää asiakasmaksuista. Kunnan järjestämän erityishuollon ja muiden sosiaalipalveluiden maksuista päättää asianomainen toimielin, jonka päätöksestä valitetaan asiakasmaksulain 15 §:n mukaan hallinto-oikeuteen. Hallinto-oikeuden asiakasmaksua koskevasta päätöksestä ei voi valittaa korkeimpaan hallinto-oikeuteen.

Kantelussa tarkoitetuissa lääninhallituksen päätöksissä todettiin, että niihin ei kehitysvammaisten erityishuollosta annetun lain 82 §:n mukaan saanut hakea muutosta valittamalla. Lääninhallitus oli siis katsonut kysymyksessä olevan kehitysvammalain 36 §:ssä tarkoitettua tarkoituksenmukaisuusharkinnasta, josta ei saa valittaa.

Käsitykseni mukaan rajanveto siitä, milloin kysymys on oikeusharkinnasta ja milloin tarkoituksenmukaisuusharkinnasta, on tulkinnanvarainen ja katsonkin lääninhallituksen menetelleen asiassa harkintavaltansa puitteissa.

Nähdäkseni kuitenkin myös sellainen tulkinta olisi ollut perusteltu, että kysymys oli oikeusharkinnasta ja siten valituskelpoisesta päätöksestä. Tältä osin viitataan jäljempänä (kohdassa 2.2) selostettuun korkeimman hallinto-oikeuden päätökseen 2.3.2006 (taltionro 430), jossa se oli tutkinut hallinto-oikeuden päätöksestä tehdyn valituksen, joka oli koskenut lääninhallituksen erityishuolto-ohjelmaa koskevaa päätöstä. Lääninhallitus oli hylännyt vaatimuksen koululaisen iltapäivähoidon lisäämisestä lapsen erityishuolto-ohjemaan. Nähdäkseni tämä lääninhallituksen päätös oli verrattavissa tässä kantelussa tarkoitettuihin lääninhallituksen päätöksiin. Vaikka nyt kysymyksessä olevissa tapauksissa ei asianomaisilla vammaisten lasten huoltajilla ollutkaan oikeussuojan tarvetta, kun lääninhallitus hyväksyi heidän vaatimuksensa, olisi kunnalla tämä tarve ollut. Vaikka erityishuolto-ohjelma laadi taankin kunkin vammaisen yksilöllisten tarpeiden perusteella, voivat korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisut yhdenmukaistaa erityishuolto-ohjelmien laatimisessa noudatettavia periaatteita ja siten edistää kehitysvammaisten yhdenvertaista kohtelua. Tästä syystä valitusoikeus silloinkin, kun sitä

käyttää kunta, voi nähdäkseni edistää myös kehitysvammaisten henkilöiden perus- ja ihmisoikeuksia.

2.2

Oikeuskäytännöstä

Erytyishuollon ja päivähoitopalvelun rajanvetoa

Arvostelitte mm. sitä, että lääninhallituksen päätöksissä viitattiin hallinto-oikeuden ratkaisuihin yksilöimättä niitä.

Tiedon saaminen hallintotuomioistuinten erityishuoltoa koskevasta oikeuskäytännöstä on ongelmallista. Tiedossani ei ole hallinto-oikeuksien tai korkeimman hallinto-oikeuden erityishuolto-ohjelmaa koskevia julkaistuja päätöksiä. Tietoni hallinto-oikeuksien ja korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisuista perustuvatkin yksittäisten kantelujen tutkinnan yhteydessä tai muulla tavalla tietooni tullessiin yksittäisiin päätöksiin.

Eräässä julkaisemattomassa erityishuolto-ohjelmaa koskevassa päätöksessä (2.3.2006 taltionro 430) korkein hallinto-oikeus pysytti hallinto-oikeuden päätöksen, jossa hallinto-oikeus oli antanut ratkaisevan merkityksen lapsen iälle, kun se oli katsonut, ettei 13-vuotiaalle koululaiselle leikkipuistossa järjestetty iltapäivähoito ollut päivähoitolain perusteella järjestettävää iltapäivätoimintaa, vaan erityishuoltoa. Etelä-Suomen lääninhallitus oli kyseisessä tapauksessa katsonut, että kyse oli lasten päivähoitolain mukaisesta iltapäivätoiminnasta eikä erityishuollosta. Lääninhallitus oli painottanut sitä, että kyse oli tavanomaisesta koululaisten iltapäivätoiminnasta, johon lapsi oli voinut osallistua ilman erityisiä tukitoimia. Lääninhallitus oli todennut, ettei palvelun maksuttomuutta voitu pitää riittävänä perusteena sen sisällyttämiseksi erityishuolto-ohjelmaan. Lääninhallitus oli todennut lopuksi, että olennaista olisi ollut selvittää, tarvitsiko lapsi muunlaista erityishuoltoa. Lääninhallitus lienee tarkoittanut tällä sitä, ettei kyseinen iltapäivätoiminta ollut lääninhallituksen mielestä lapselle riittävää erityishuoltoa.

Erytyishuollon asiakasmaksuja koskevia hallinto-oikeuksien julkaistuja päätöksiä on oikeusministeriön ylläpitämässä finlex-tietokannassa vain muutama. Näissä ja muissa tiedossani olevissa ratkaisuisissa merkitystä palvelun maksuttomuutta harkittaessa on annettu sille, onko palvelu merkitty erityishuolto-ohjelmaan, mutta sitä ei ole pidetty ratkaisevana edellytyksenä palvelun maksuttomuutta harkittaessa. Merkitystä maksuttomuutta harkittaessa on annettu mm. sille, aiheutuuko kehitysvammaisen lapsen vanhemmille lapsen hoidosta sellaisia kustannuksia, joita vastaavanikäisen terveen lapsen vanhemmille ei aiheudu. Eräänä ratkaisuperusteena on ollut lapsen ikä, jolloin on katsottu, että lapsen ollessa kouluikäinen päivähoidon tarve ei ole johtunut terveen lapsen tarvetta vastaavasta tarpeesta. Merkitystä on annettu myös lapsen vammalle eli, mitä vaikeampiasteinen kehitysvamma on, sitä suuremmalla todennäköisyydellä kyse on ollut erityishuollosta. Joissakin päätöksissä on painotettu kehitysvammalain toissijaisuutta päivähoitolakiin nähden (esim. Helsingin hallinto-oikeuden päätös 22.3.2006 nro 06/0323/6). Toisaalta on myös sellaisia hallinto-oikeuden ratkaisuja, joissa on katsottu, että henkilöllä on vammansa ja siitä johtuvan erityisen huolenpidon tarpeen perusteella oikeus saada tarvitsemansa palvelut kehitysvammalain perusteella, eikä kunta voi syrjäyttää henkilön oikeutta maksuttomiin erityishuollon palveluihin järjestämällä vastaavat palvelut maksullisina yleisten sosiaali- ja terveydenhuollon lakien perusteella.

Lääninneuvos Raimo Pantin tekemässä selvityksessä hallinto-oikeuksien asiakasmaksuasioissa tekemistä päätöksistä (Sosiaali- ja terveysministeriön monisteita 2004:7) arveltiin (s. 40) viimeksi mainitun tulkintalinjan taustalla olevan korkeimman hallinto-oikeuden vammaispalvelua koskeneet

päätökset, joiden mukaan vaikeavammaisille henkilöille vammaispalvelulaissa subjektiivisina oikeuksina säädettyjä oikeuksia ei voida syrjäyttää järjestämällä vaikeavammaisille vastaavat palvelut esim. sosiaalihuoltolain nojalla maksullisina palveluina. Lääninneuvos Pantti piti tätä tulkintalinjaa perusteltuna, vaikkakaan ei täysin varauksetta. Hän viittasikin mm. siihen vammaispalvelulain ja kehitysvammalain eroavuuteen, että kehitysvammalakiin ei sisälly säännöksiä subjektiivisista oikeuksista erityishuollon saamiseksi välttämättömiä kuljetuksia lukuun ottamatta.

Tilapäishoidon maksuttomuus

Kanteluun liitettyssä toisessa lääninhallituksen päätöksessä erityishuolto-ohjelmaan määrättiin lisätäväksi myös tilapäishoito maksuttomana. Kuten edellä totesin, lääninhallitus ei päättä asiakasmaksuista eikä lääninhallituksen kannanotto siis ole kuntaa sitova maksuista päätettäessä.

Korkein hallinto-oikeus katsoi ratkaisussaan 14.11.2008/2854 (vuosikirjaratkaisu KHO:2008:82), että perhehoidossa tilapäisesti kolme päivää kuukaudessa olleen alle 16-vuotiaan henkilön hoito ei ollut perhehoidon sisältö huomioon ottaen sellaista osittaista ylläpitoa, josta ei saanut asiakasmaksulain 4 §:n 2 kohdan mukaan periä maksua, vaan sellaista kehitysvammaisen ylläpitoa, josta voitiin lainkohdan mukaan periä maksu. Päätöksestä ilmenee, että erityishuollon johtoryhmä oli hyväksynyt kyseisen tilapäisen perhehoidon henkilön erityishuolto-ohjelmaan, mutta päättänyt periä siitä ylläpitotaksan mukaisen korvauksen. Hallinto-oikeus oli kumonnut johtoryhmän päätöksen ja palauttanut sen uudelleen käsiteltäväksi.

Korkein hallinto-oikeus käsitteli asian hallinto-oikeuden päätöksestä tehtynä purkuhakemuksena. Se totesi, että hallinto-oikeuden päätös perustui ilmeisesti väärään lain soveltamiseen, mutta hylkäsi purkuhakemuksen, koska julkinen etu ei vaatinut päätöksen purkamista. Korkein hallinto-oikeus totesi kuitenkin, että tämän päätöksen estämättä kuntayhtymän erityishuollon johtoryhmä voi määrätä tilapäisestä täyden ylläpidon sisältävästä perhehoidosta, jota annetaan tämän päätöksen jälkeen, asiakasmaksulain 6 b pykälässä säädetty maksut.

2.3

Arviointi

Kuten edellä totesin, hallituksen esityksen valossa kehitysvammalaki on toissijainen suhteessa esim. päivähoitolakiin. Siten kehitysvammalain alkuperäisen tarkoituksen mukaan sellaista toimintaa, jota voidaan järjestää yleisten sosiaalipalveluiden, kuten päivähoitolain nojalla, ei ole pidettävä erityishuoltona.

Kehitysvammalaki on vuodelta 1977. Lakia säädettyäessä kehitysvammaisten erityishuolto järjestettiin pääosin erityishuoltopiirien kuntainliittojen (kuntayhtymien) avulla. Kunnan itsensä järjestämää erityishuoltoa järjestettiin hallituksen esityksen valossa (s. 4) lähinnä kehitysvammaisten erityishuollon alalla toimivissa kunnan toimintayksiköissä. Erityishuollon maksuttomuudesta säädettiin alun perin kehitysvammalain 43 §:ssä, joka kumottiin asiakasmaksulain säätämisen yhteydessä. Erityishuollon antamisesta ja sen maksuttomuudesta säädettiin siis tuolloin samassa laissa. Lakia säädettyäessä kehitysvammaisten erityishuolto oli nähdäkseen nykyistä selkeämmin määriteltävissä oleva erityispalvelu.

Lain säätämisen jälkeen palvelurakenne on muuttunut siten, että kunnat järjestävät itse yhä enemmän erityishuoltoa. Kuten edellä esittämistäni oikeuskäytännön esimerkeistä ilmenee, tulkinta erityishuollon sisällöstä näyttää sekä erityishuolto-ohjelmien vahvistamisessa että asiakasmaksuista päätettäessä muuttuneen siitä, mitä lakia säädettyä oli alun perin tarkoitettu. Tämä lainmuutoksen muuttuminen lienee johtunut erityishuollon palvelurakenteessa tapahtuneiden muutosten lisäksi sosiaalisten oikeuksien korostumisesta perusoikeusuudistuksen jälkeen sekä myös perheiden aktiivisuudesta saada palvelut järjestettyä erityishuoltona niiden maksuttomuuden vuoksi. Kehitysvammalain tulkintaan lienee vaikuttanut myös korkeimman hallinto-oikeuden vammaispalvelulakia koskeneet tulkinnat.

Edellä todetun perusteella katson Etelä-Suomen lääninhallituksen menetelleen asiassa harkintavaltansa puitteissa. Oikeusasiamies ei voi puuttua ratkaisuihin, jotka viranomaisen on tehnyt laissa säädetyn harkintavaltansa puitteissa.

Mitä tulee erityishuollon ja päivähoiton kustannusten jakaantumiseen kunnan sisällä, totean, että oikeusasiamies ei voi puuttua tähän kunnan itsehallintoon kuuluvaan asiaan. Asiakkaan kannalta ei ole merkitystä sillä, minkä sektorin alaisuudessa palvelu kunnassa järjestetään. Kunta ratkaisee erityishuollon kustannusten jakamisen eri hallintokuntien välillä itse.

2.4

Johtopäätökset

Kehitysvammalain ja vammaispalvelulain suhdetta on nyt selkiinnytetty vammaispalvelulain 4 §:n muutoksella 1.9.2009 lukien. Tämän mukaan kehitysvammalain 1 §:ssä tarkoitetulle henkilölle järjestetään hänen vammansa edellyttämät palvelut ja tukitoimet ensisijaisesti vammaispalvelulain nojalla siltä osin kuin ne ovat hänen palvelutarpeeseensa nähden riittäviä ja sopivia sekä muutoinkin hänen etunsa mukaisia. Hallituksen esityksessä todettiin (HE 166/2008 vp, s. 14), että muutos oli askel kohti hallitusohjelman tavoitetta, jonka mukaan vammaispalvelulain ja kehitysvammalain yhdistämistä jatketaan. Hallituksen esityksessä todettiin kuitenkin, että muutoksella ei tarkoitettu puuttua kehitysvammalain ja muiden lakien suhteeseen.

Kuntien ja hallinto-oikeuksien erilaiset linjaukset erityishuolto-ohjelmissa ja asiakasmaksupäätöksissä voivat vaarantaa kansalaisten yhdenvertaista kohtelua ja oikeusturvaa. Mielestäni kehitysvammalain sekä päivähoitolain ja muiden yleisten sosiaalipalvelulakien suhdetta palvelujen järjestämisessä olisi syytä täsmentää.

Tämän johdosta lähetän tämän vastaukseni tiedoksi sosiaali- ja terveysministeriölle otettavaksi tarvittaessa huomioon lainvalmistelutyössä.